

17.06.2019

Asia/3

§ 69

Kaupunkikonsernin hyvän hallinto- ja johtamistavan uudistaminen

HEL 2019-006306 T 00 01 00

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti kumota voimassa olevan 21.9.2009 kaupunginhallituksen konsernijaostossa hyväksytyn Helsingin kaupungin johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet -ohjeen ja hyväksyä uuden kaupunkikonsernin hyvän hallinto- ja johtamistavan liitteenä olevan luonnoksen mukaisena.

Samalla konsernijaosto kehotti kaupungin edustajia tytäryhteisöjen ja -säätiöiden hallituksissa ja muissa toimielimissä huolehtimaan siitä, että hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa käsitellään kyseisissä toimielimissä ja hyväksytään tytäryhteisöjä ja -säätiöitä sitovaksi.

Käsittely

Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti käsitellä esityslistan kolmannen asian kokouksen viimeisenä asiana.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Miia Aho, konsernilakimies, puhelin
mii.aho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa_luonnos
- 2 liite 1 - yhtiöjärjestysmalli_osakeyhtiö
- 3 liite 2 - yhtiöjärjestysmalli_markkinaehtoinen osakeyhtiö
- 4 liite 3 - yhtiöjärjestysmalli_keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö
- 5 liite 4 - säätiön mallisäännöt
- 6 liite 5 - hallituksen työjärjestysmalli
- 7 liite 6 - hallituksen toiminnan itsearviointimalli
- 8 liite 7 - toimitusjohtajasopimusmalli_päätoiminen
- 9 liite 8 - toimitusjohtajasopimusmalli_oman toimen ohella
- 10 liite 9 - toiminnanjohtajasopimusmalli

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Otteen liitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

17.06.2019

Asia/3

Tytäryhteisöt

Esitysteksti

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Liite 7

Liite 8

Liite 9

Liite 10

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valmistelun tausta

Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti 21.9.2009, § 203 hyväksyä johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet -ohjeen. Kyseessä on ohjeistus, jossa määritetään kaupungin ja sen tytäryhteisöjen väliset sekä yhteisöjen sisällä noudatettavat hyvän hallinto- ja johtamistavan periaatteet sekä niiden mukaiset menettelytavat. Ohjeen liitteenä ovat kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden malliyhtiöjärjestykset (tavallinen osakeyhtiö ja kiinteistöosakeyhtiö) sekä tytärsäätiöiden mallisäännöt.

Uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan 1.5.2015. Sen mukaisesti kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2016, § 291 kaupungin hallintosäännön ja 25.5.2016, § 138 uuden konserniohjeen. Nykyinen voimassa oleva konserniohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa johtamisjärjestelmän uudistamiseen liittyen 17.5.2017, § 241. Konsernijaosto hyväksyi myös 5.3.2018, § 22 tytäryhtiöiden malliyhtiöjärjestykset ja tytärsäätiöiden mallisäännöt pois lukien tietojensaantioikeutta koskevat yhtiöjärjestyksmääräykset, joiden osalta käsittely jäi odottamaan rekisteriviranomaisten hyväksyntää.

Vuodesta 2009 voimassa olleen johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet -ohjeen uudistaminen on tarpeen kuntalain uudistuksen ja yhteisölainsäädännön muutosten, kaupungin uuden hallintosäännön ja konserniohjeen sekä kaupungin konserniohjauksen kehittämisen kannalta. Johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet -ohjeen uudistamisen tavoitteena on saattaa kaupungin uusi hyvä hallinto- ja johtamista pa vastaamaan näitä säännöksiä ja määräyksiä, sisällyttää siihen liit-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

17.06.2019

Asia/3

teeksi kaikki tarvittavat malliasiakirjat sekä saattaa loppuun yhtiöjärjestysmallit tietojensaantioikeuden osalta. Samalla ohjeistuksen nimike muutetaan corporate governance käytännön mukaisesti hyväksi hallinto- ja johtamistavaksi kaupunkikonsernissa (jäljempänä hyvä hallinto- ja johtamistapa).

Konserniohjeen mukaan hyvästä hallinto- ja johtamistavasta kaupunkikonsernissa päättää konsernijaosto.

Kuntalain säännökset

Uudessa kuntalaissa on säädetty muun ohella omistajaohjauksesta, kuntakonsernista sekä luottamushenkilöiden tietojensaantioikeudesta.

Kuntalain 46 §:ssä on määritetty omistajaohjauksen toimenpiteitä, jotka voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Lisäksi kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Kuntalain 83 §:n mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohdolta konsernijohdon hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Konserniohje

Konserniohjeen mukaan kaupungin tytäryhteisöjen tulee noudattaa toiminnassaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Kaupunkikonsernissa noudatettavan hyvän hallinto- ja johtamistavan tarkoituksena on edistää toiminnan tuloksellisuutta, omistaja-arvon kehittymistä ja suojaamista sekä luottamusta tytäryhteisöjen, kaupungin ja eri sidosryhmien välillä.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevalla ohjeella tarkennetaan konserniohjetta sekä yhtenäistetään kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallinto- ja johtamiskäytäntöjä ja siten varmistetaan osaltaan,

että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuus turvaten.

Kaupunkikonsernin hyvän hallinto- ja johtamistavan keskeisimmät määräykset

Liitteenä olevan hyvän hallinto- ja johtamistavan valmistelu on perustunut 2017 päivitettyyn konserniohjeeseen ottaen huomioon kuntalain, osakeyhtiölain, säätiölain, kirjanpitolain ja tilintarkastuslain säännökset sekä kaupungin organisatoriset ja toiminnalliset muutokset.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa täydentää laintasoista sääntelyä ja kaupungin kulloinkin voimassa olevaa konserniohjetta, ja hyvässä hallinto- ja johtamistavassa sovelletaan konserniohjeen määritelmiä.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa sisältää yhteisöjen hallintoa ja johtamista koskevat ohjeet konsernin erityisluonne ja konserniin kuuluvien yhteisöjen erityistehtävät huomioon ottaen. Tytäryhteisöjen hallinnon ja päätöksenteon järjestämisessä on tavoitteena hyvien hallintokäytäntöjen sekä avoimuuden kehittäminen ja ylläpitäminen. Kaupunki omistajana tukee myös korkeatasoista, oikea-aikaista ja laadukasta raportointia sekä avointa viestintää tytäryhteisöjen taloudesta ja toiminnasta.

Kaupunkikonsernin hyvä hallinto- ja johtamistapa on kirjoitettu pääosin kokonaan uudestaan ja se on monelta osin nykyisiä periaatteita yksityiskohtaisempi.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäisessä osassa on yleiset ohjeet hyvän hallinto- ja johtamistavan soveltamisesta, toteuttamisesta sekä noudattamisesta ja toisessa osassa konserniyhteisöissä noudatettava hyvä hallinto- ja johtamistapa. Uudistuksessa hyvään hallinto- ja johtamistapaan sisällytetään myös aiempaa yksityiskohtaisempia yhtiökokouksia, yhtiöjärjestystä, yhteisön toimielimiä sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevia määräyksiä ja ohjeita.

Uuden kaupunkikonsernin hyvän hallinto- ja johtamistavan keskeisimmät muutokset ja lisäykset on alla lueteltu sen sisällysluettelon mukaisessa järjestyksessä.

- Konserniohjeen määritelmien lisäksi termi yhteisö käsittää myös säätiöt.
- Kunkin tytäryhteisön hallituksen tulee sitoutua noudattamaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa.
- Kaupunkikonserniin kuuluvat emoyhteisöt huolehtivat, että hyvää hallinto- ja johtamistapaa noudatetaan soveltuvin osin myös niiden tytäryhteisöissä (ns. tyttärentyttäret).

- Hyvää hallinto- ja johtamistapaa voidaan soveltuvin osin hyödyntää kaupungin osakkuusyhteisöissä.
- Luottamushenkilöillä ja konsernijohtolla on oikeus saada tietoja tytäryhteisöltä yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla.
- Yhtiökokouksen koollekutsuminen (ennakollinen yhteydenpito, ajankohdasta sopiminen, yhtiökokoukseen osallistumisen tapa, kokouspaikka, kutsun sisältö ja liitteet, kutsuaika) ja yhtiökokousmenettely (läsnäolijat, yhtiökokousedustaminen) on ohjeistettu yksityiskohtaisesti.
- Päätöksenteko säätiössä on kuvattu omassa kappaleessaan ja kaupungille lähetettävän vuosikokousilmoituksen on sisällettävä tarvittaessa säätiön hallituksen jäsenen/-ten nimeämispöytäkirja.
- Tytäryhteisön hallituksen on päätöksenteossaan myös otettava huomioon kuntakonsernin erityisluonteesta ja toiminnasta johtuvat yhteisöä koskevat säännökset ja yhtiöjärjestysmääräykset. Tytäryhteisön on konserniohjeessa lueteltuihin toimenpiteisiin ennen niiden toteuttamista saatava kaupungin ennakkokanta. Ennakkokantamenettelyyn liittyvät toimintatavat on kuvattu aiempaa ohjetta selkeämmin.
- Kuntalain ja konserniohjeen edellyttämät yhteisöjen hallitusten kollektiiviset osaamisvaatimukset on otettava huomioon hallituksen nimeämisissä, ja hallituksen jäsenten on pyydyttävä tämän arvioimiseksi tarpeelliset tiedot talous- ja konserniohjausyksikölle.
- Yhtiön ja sen lähipiirin välisten toimien hyväksyttävyyden on määriteltävä ja hallituksen jäsenten riippumattomuutta koskevia ohjeita tarkennettu.
- Hallitustyöskentelyn sisältöä ja laajuutta koskevia määritelmiä on tarkennettu, ja niihin kuuluu myös kokousten ulkopuolella tapahtuva yhteisön tilanteen seuraaminen sekä soveltuvin osin muun muassa strategiakatsausten ja talousraportoinnin seuranta.
- Hallitus voi perustaa työskentelynsä tueksi hallituksen jäsenistä muodostetun valiokunnan, jos se on yhteisön toiminnan laadun ja/tai laajuuden vuoksi tarpeellista.
- Hallitustyöskentelyn kehittämiseksi sekä tehokkuuden takaamiseksi hallituksen toimintaa ja työskentelytapoja on arvioitava säännöllisesti (hyvän hallinto- ja johtamistavan liitteenä on malli hallitustyöskentelyn arviointilomakkeesta).

- Tytäryhteisön toimitusjohtajan ja toiminnanjohtajan roolia ja tehtäviä on täsmennetty (mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellinen toimeenpano, uusien hallitusten jäsenten perehdyttäminen).
- Jos yhteisöön on perustettu hallituksen jäsenistä muodostettu valiokunta, sen jäsenille maksetaan valiokunnan kokouksista vastaava kokouspalkkio kuin hallituksen kokouksista, ellei valiokuntaa perustettaessa ole päätetty maksaa alemmaa palkkiota.
- Hallituksen puheenjohtajien osalta on määritelty, että puheenjohtaja vakuutetaan luottamustehtävästä TyEL:n/JuEL:n mukaan, ellei yksittäistapauksessa ole perusteltua toimia toisin. Tällöin maksettavat vuosipalkkiot rinnastetaan työsuhteesta saatuihin ansioihin ja palkkiot kerryttävät eläkettä.
- Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tytäryhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä toteuttamisesta.
- Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisöön järjestetään tarvittaessa sisäinen tarkastus ja että sisäisen tarkastuksen resurssit ovat oikeassa suhteessa yhteisön liiketoiminnan laatuun sekä laajuuteen.
- Helsingin kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa kaupungin kokonaan omistamia tytäryhteisöjä kansliapäällikön toimeksiannosta.
- Tytäryhteisön raportointivelvollisuutta on määritelty aiempaa tarkemmin.
- Tytäryhteisön tulee aina laatia tilinpäätöksensä liitteeksi toimintakertomus.

Hyvän hallinto- ja johtamistavan liitteenä olevat malliasiakirjat

Hyvän hallinto- ja johtamistavan liitteenä ovat seuraavat malliasiakirjat:

- Yhtiöjärjestysmalli, osakeyhtiö
- Yhtiöjärjestysmalli, markkinaehtoinen osakeyhtiö
- Yhtiöjärjestysmalli, keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö
- Säätiön sääntömalli
- Hallituksen työjärjestysmalli

- Hallituksen toiminnan itsearviointimalli
- Toimitusjohtajasopimusmalli (päätoiminen)
- Toimitusjohtajasopimusmalli (oman toimen ohella)
- Toiminnanjohtajasopimusmalli

Malliyhtiöjärjestykset ja -säännöt on hyväksytty konsernijaostossa 5.3.2018, § 22 pois lukien tietojensaantioikeutta koskevat määräykset, jotka on nyt täydennetty yhtiöjärjestys- ja sääntömalleihin Patentti- ja rekisterihallituksen hyväksymässä muodossa.

Tytäryhteisöt voivat hyödyntää hallituksen työjärjestysmallia suunnitelmallisen ja tehokkaan hallitustyöskentelyn varmistamiseksi hallituksen vuosikelloa laadittaessa. Hallituksen toiminnan arviointilomaketta voidaan hyödyntää toteutettaessa hallituksen säännöllistä itsearviointia.

Toimitusjohtajan toimisuhteen ja toiminnanjohtajan työsuhteen keskeisistä ehdoista on laadittava kirjallinen toimitusjohtaja- tai toiminnanjohtajasopimus, jonka hallitus hyväksyy. Lähtökohtana näissä sopimuksissa on hyvän hallinto- ja johtamistavan liitteinä 7–9 olevat mallisopimukset ottaen kuitenkin huomioon yksittäisen tytäryhteisön erityispiirteet. Palkkaukseen liittyvistä ehdoista on hankittava kaupungin ennakkokanta. Muilta osin toimitusjohtajasopimuksen ehtojen osalta ei edellytetä ennakkokannan hankkimista, jos kaupungin toimitusjohtajasopimusmallin ehdoista ei olennaisesti poiketa.

Lopuksi

Luonnos hyvästä hallinto- ja johtamistavasta on valmisteltu kaupunginkansliassa talous- ja suunnitteluosaston ja hallinto-osaston oikeuspalvelut-yksikön yhteistyönä. Luonnoksen valmisteluun ovat osallistuneet myös sisäinen tarkastus ja tarkastusvirasto. Lisäksi ohjeeseen on saatu kommentteja muutamilta keskeisiltä tytäryhteisöiltä.

Uusi ohje on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2019 tai sen jälkeen konsernijaoston päätöspäivänä.

Konserniohjeen mukaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje on käsiteltävä ja hyväksyttävä kunkin kaupungin tytäryhteisön hallituksessa. Tytäryhteisöille on kuitenkin tarkoituksenmukaista antaa ohjeen hyväksymisen yhteydessä asiaa koskeva erillinen kehoitus hallintosäännön 8 luvun 3 §:n mukaisesti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

17.06.2019

Asia/3

Lisätiedot

Miia Aho, konsernilakimies, puhelin
mii.aho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa_luonnos
- 2 liite 1 - yhtiöjärjestysmalli_osaakeyhtiö
- 3 liite 2 - yhtiöjärjestysmalli_markkinaehtoinen_osaakeyhtiö
- 4 liite 3 - yhtiöjärjestysmalli_keskinäinen_kiinteistöosaakeyhtiö
- 5 liite 4 - säätiön mallisäännöt
- 6 liite 5 - hallituksen työjärjestysmalli
- 7 liite 6 - hallituksen toiminnan itsearviointimalli
- 8 liite 7 - toimitusjohtajasopimusmalli_päätoiminen
- 9 liite 8 - toimitusjohtajasopimusmalli_oman_toimen_ohella
- 10 liite 9 - toiminnanjohtajasopimusmalli

Oheismateriaali

- 1 Johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet 2009

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Tytäryhteisöt

Otteen liitteet

Esitysteksti

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Liite 7

Liite 8

Liite 9

Liite 10

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Tarkastusvirasto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566